

MINERVA

Diară literară, beletristică și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteanu.

Prețulu: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețulu e a se solvi înainte.

Scrisori literare.

IV.

Subitulă meu!

„Avemă doctori în filosofie, doctori în drepturi, doctori în medicină, doctori în teologie — dar ce folos, căci știința acésta rămâne numai în capetele lor...“ cam în forma acésta esclama eminentul nostru filolog B. P. Hașdeu în una din scrierile sale, vedându apatia și neinteresarea ómenilor cătră studiu față de progresul nostru culturală.

De acéstă mare adevăr, respicatu de unul dintre cei mai cu auctoritate învățați români mi-am adusă aminte în momentul, când am luat pένα, ca să-ți adresez și acésta scrisore. Și, dacă unu Hașdeu exclamă așa, atunci ce trebuie să dicem noi, cari — cu durere me exprimă — ne simțim rușinați la audul acéstu apostrof...?

Noi trebuie să ne plecăm capetele, deorece majoritatea celor chemați a răspândi lumină în urma lor, nu comunică știința și cunoștințele lor cu aceia, cari însetați asceptă după lumină și adevăr.

Ba, suntă acum aprópe cinc deceni, de când nemoritoriul poetu Andreiu Mureșanu cânta:

„La noi e putredă mărulă nu-i modă de curățire
„Și totu, ce se sperază, suntă simburii din elu;
„Aceștia ceru plântare, silință și unire,
„Atunc va cresce cedrulă din ramulă tinerelă.“

și în totu decursul acéstu jumătate de veac amă totu cântat, că-i „putredă mărulă“ în speranța, că suntă sănătoși „simburii din elu.“ Acuma, saă că poetulă ca unu profetu alu timpului a prevăduțu grozava „putredăne“, sau că noi suntem nisce simburii sterpi, pentru cari „plântarea, silința și unirea“ suntă nescă cuvinte bune de disă la adresa unor tineri, cari bine observă și ei putredăne, în care se află...“

Ți-am pusă înaintea ochilor adevărulă esprimată din partea celor două persóne cu multă trecere la Români. Iar făcendu acésta, am voit a-ți atrage atențiunea asupra impregiurării, că tu ești unul din simburii mărului nostru naționalu, dela care asceptă să devii nu un cedru, ci un arborelă modest. Unu arborelă, sub umbra căruia să se adăpostescă și recoréscă obositulă călătoru și scrutătoru alu culturii nóstre naționale.

Tu vei avé satisfacțiunea, că ai sevrișitu o faptă pururea vrednică de amintire, pururea vrednică de imitat.

Tu vei avé satisfacția, că nu ai lăpadat dela tine talantulă, cu care te-a învădnicitu Dđeu!! Și ce recunoștință mai mare ascepti, decâtă lînisea sufletului tđu!?

Pentru aceea cu multă dragoste te facă atentă, că în întréga ta vieță să lucră în linisce și fără sgomotu. Căci mai bine e, ca tu să fi cercat de alții, decâtă să faci reclamă pentru tine. Atunci când cei competenți voru vorbi bine de tine, fi sigură, că ți-ai asigurată onórea muncii tale.

Nu eschidă însă nice decâtă posibilitatea — după cum ți-am descoperitu în scrisórea precedentă, — ca să fi arătată cu degetulă chiar de cei mai vrednici de compătimită în lume. Pentru aceea însă, nemică să te descurăgeze dela nobilu-ți propusă, ca prin facultatea creatóre, ce simți în internulă tđu voesei a duce și tu o petrică la marele edificiu alu culturii nóstre naționale.

Adu-ți aminte, că rari suntă muritorii, cari se încununéză cu laurii nemuririi încă până suntă în vieță. Adu-ți aminte, că „Șincai a murit sub gardă; Omeru își recita poesiile pe

strade și în alte locuri publice, numai ca să p^otă trăi; Plautu, autorul^u at^otoru^o poesii joviale, a întorsu^o r^ota morei și astfelu^o își susține^o vieț^oa; Xilander și-a v^ondutu^o „Observațiunile“ lui Dio Casiu pentru un^u blid^u de linte; Cervantes, autorul^u lui „Don Quizotte“ a murit^u în s^orăcia cea mai mare; iar Tasso a fost^u at^ot^u de s^oracu^o, înc^otu^o în un^u celebru sonet^u se adres^oză c^otră pisica sa, ca ac^osta cu ochii s^oi s^o-i lumineze întunerecul^u nopții*) . . .!“ Tac^u despre alte nenorocite ființe din lume, cari spre exemplu au avut^u trista s^orte a nemuritorului Bolintinean^u, pe c^ond c^onta:

„Dar nu pl^ong^u tiner^oța în suferinț^o trecut^o:
„Nici bunurile vieț^oi, ce o^omeni doresc^u:
„Durerea ce port^u este amară și tăcut^o:
„Căci imi r^ospond^u prin ură acei ce eu iubesc^u!“

Iac^o, iubitul^u meu, ce poți accept^o în calea vieț^oi. De aceea nu-ți cugeta vieț^oa de o grădină, unde ciripesc^u numai colibri și unde înfloreasc^u celea mai gingașe flori. Ci, cetind^u o scriptur^o, vei fi luminat^u conving^ondu-^ote, că „spini și polomidă îți vor^u cresce ție . . .!“

Pentru aceea nu despera, ci cuget^o, că faci parte din un^u n^om^u de o^omeni, cari v^oc^ori în-^otregi s'au luptat^u cu restristea timpurilor^o, fără ca se p^otă exclam^o încă până astăzi: *am biruit^u greul^u sorț^oi . . .!* Da, nu p^otem^u exclam^o . . . căci nenorocirile au venit^u ca fulgerile asupra n^ostră. Cu t^ote acestea nenorocirile ne-au oțelit^u — dar nu ne-au strivit^u. „S^oangele nostru este tiner^u — grăesce genialul^u M. Kogălnicean^u — pentru că este în^oit^u prin nenorociri“.

Ei bine, „s^oangele nostru este în^oit^u prin nenorociri!“ S^o ne întreb^om^u: o^ore din acestea nenorociri nu a sosit^u timpul^u, ca să culegem^u înv^oțătura, că un^u popor^u numai at^ounci merit^o stima și iubirea altor^u pop^ora, c^ond scie doved^o statornicia de fer^u și muncă neîntreruptă pe terenul^u culturai și al^u civilizațiunei . . .!

Iar noi, noi Rom^oni, bine situați după cum suntem^u în orientul^u Europei, nun^omai că avem^u datorința, ca să cultiv^om^u alipirea de cultura pop^orelor^u din apusul^u european^u, ci spiritul^u timpului reclamă dela noi, ca d^oi de d^oi să o folosim^u întru cultivarea n^ostră.

Ac^osta să p^ote în^osă numai prin o muncă grea și intensivă; prin o muncă, în care cu tiner^u și bătr^on^u să ne afl^om^u la postul^u nostru, muncind^u fie-care fără obosire și fără alte scopuri ascunse.

*) „Familia“ Nr. 6 ex 1870.

Lucr^ond^u astfel^u, posteritatea va binecuv^ontă pașii n^oștri, iar noi vom^u odichni liniștiți sub glia rece, sciind^u, că ne-am^u îndeplinit^u cu conștient^ositate datorințele, ce a reclamat^u dela noi presentele pentru viitorime . . .!

Dar, durere!

Pe c^ond frații n^oștri de preste Carpați lucr^oă cu multă diligență pe t^ote teren^ole vieț^oi publice, pe at^ounci — să nu mi se impute — la noi, aici la noi, domnesce o amorțire îngrozit^ore. Puținii reprezentanți literați, cu cari ne p^otem^u lăud^o, sau nu să bucură de spriginul^u mulțimei, sau copleșiți de greutatea *timpului*, se sbuciumă în dureri și miserie . . .!

Me vei întreb^o: pentru-ce să întimplă una ca ac^osta?

Ești încă tiner^u, iubitul^u meu, și ași comite o mare greșală, dacă ți-ași descoperi adev^orul^u. Îndestulesce-te cu celea ce ți-am comunicat^u până acuma, de^ore-ce tu, ca și fle-care om^u tiner^u îți ai idealul^u. . . Cut^oză, lucră și-l^u vei ajunge.

Cut^oză, încredinț^ondu-^ote în ajutorul^u lui D^oeu; lucră întru frica lui D-^oeu și at^ounci vei av^o m^ongăierea, că nu pentru tine, ci pentru națiunea ta ai muncit^u; că nu gloria ta, ci gloria celui etern^u o ai avut^u înaintea ochilor^u tei. Servind^u în vieț^o-ți intereselor^u culturale ale națiunei n^oștre și gloriei lui Dumne^oeu, at^ounci singur^u ți-ai redicat^u monumentul^u pe remășițele trupesci. Posteritatea în^osă va afl^o în tine un^u model^u vrednic^u de imitat^u și vrednic^u de a ocupă între literații rom^oni un^u loc^u de on^ore.

Ce s^o-ți mai recom^ond^u?

Voesce și vei put^o, lumin^oză-te și vei fi!!
Salutare!

Preotul^u Macaveiu.

Am vrut^u . . .

*Am vrut^u, să uit^u pentr'un^u minut^u
De tine și d'al^u meu trecut^u,
Și m'am gândit^u la viitor^u;
Dar și aci mi-ai apărut^u
Cu chipul^u t^ou n^ontrecut^u,
Cu zimbetu-ț^u f^ormecător^u.*

*Ca și'n trecut^u și'n viitor^u
Eu v^od^u, că trebui să te-ador^u
Cu focul^u cel^u dela 'nceput^u;
Dar spune-m^o, înger^u zimbitor^u,
Mai este 'n peptul^u t^ou amor^u:
Acel^u amor^u n^ontrecut^u . . . !?*

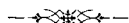
T. Simtion^u.

Păcate domnesci.

— *Novelă originală.* —

de

T. Simționă.

(Urmare).

— Da, înțeleg Augusto, ceea-ce voesci a-mi spune; tu iubesci și asta este cauza durerii tale. Dar pentru ce mi-ai ascuns tu acestu secretu, pentru ce ascunđi încă și acum pre fericitulă acela, carele a pututu a-ți captivá inima.

— Dacă voiesci, îți voi spune, căci odată totuși voi trebui să-ți descoperu numele aceluia, pre care îl iubescă cu o iubire din cele mai curate, — elu este Inocențiu, acelu sufletu nobilu, acelu june, care este atât de sinceru, atât de bunu.

— Dar Augusto, ai uitatu ...

— Nu am uitatu nimicū mamă și tocmai pentru că nu am uitatu, sum tristă și suferindă. Sciu, că între noi este unū zidū despărțitorū, care se numesce rangulū nobilitarū, dar sciu și aceea, că suntū ómenī nobilī și fără diplome; ei suntū nobilī prin simțeminte și acéstă nobilitate a sufletului prețuesce mai multū decâtū cea moștenită de la părinți.

— Dar nenorocito, ai uitatu tu pre tatălu tēu, pre contele, care nici când nu va voi să scie de durerea ta? La ce ai datū frău iubirei tale pentru unulū, pre care nu-lū vei puté avé nici când de soțu și cum a cutezatu elū, care se arată atât de modestū, să cugete la inima ta; nu cunósce elū posițiunea lui, nu scie, că în timpurile nóstre o unire între o contesă și unū simplu muritorū este neputincióasă?

— Nu-lū învinovăți, mamă, căci elū este cu totulū nevinovatū. Elū nici nu s'a cugetatu vre-odată, să captiveze inima mea și dacă astăđi me iubescă, eu sum de vină, eu sum aceea, care m'am pusū în calea linisitei lui vieți. Eu l'am iubitū, mamă, înainte de ce elū s'ar fi cugetatu celū puținū că me gândescă la dēnsulū.

Contesa puse capulū la pământū, fără ca să scie, ce felū de răspunsū să dée copilei sale. Acum aflase adevērulū celorū đise de contele; Augusta era înamorată în Inocențiu și elū prin urmare trebuia depărtatū. Dar cum să va face acéstă? cum îi va veni la bunulū Inocențiu, când i se va spune în față, că trebuie să părăsescă castelulū. Să fie alungatū elū, care până aci să bucurase în castelū de cea mai mare stimă.

Augusta privi adēncū la mamă-sa și apoi đise:

— Ei bine, scumpă mamă, nu ai nici unū cuvēntu de consolare pentru fica D-tale. Ești óre și D-ta în contra simțurilorū mele, țir și D-ta la acei nobilī vițioși ca și tata, desprețuindū pre adevēratele inimī nobile?

Acum oftă contesa la rēndulū sēu, iar cuvintele îi alunecau pe buze, dar nu avea putere să răspundă copilei sale.

— Da, vedū — reluă Augusta cu ochri plini de lacrimi — vedū, că nu mai este nici o inimă, care să me consoleze. Ah! nenorocita de mine, sum perdută; nici unū ajutorū, nici o scăpare.

Aceste cuvinte le đise Augusta cu unū tonū de disperare și în urmă căđū fără simțire pe spatele scaunului, gemēndū cu durere.

Contesa nu putea încă vorbi, ea plāngea împreună cu fica ei, plāngea, căci se gândea la durerea, ce-i va causá Augustei, când va trebui să-i spună despre cērtă avută cu contele din cauza lui Inocențiu.

Dar asta trebuia s'o facă ...

Trebuia să spună Augustei totū, ca ea să cunósca posițiunea sa și să se silēscă a uitá pre acela, ce-i răpise simțurile inimei.

De aceea, adunāndu-și tóte puterile și privindū compătimitóre la fiica sa, îi đise:

— Păcătuesci Augusto, când numai te cugeți, că mama ta ar fi vre-odată nepăsátóre față de suferințele tale. Da, recunoscū nobleța caracterului lui Inocențiu, recunoscū, că manierele lui suntū cu multū mai nobile decâtū chiar ale fratelui Fridericū; dar trebuie să-ți descoperu unū lucru, despre care, precum vedū, tu încă nu ai nici o cunoscință, însă mai înainte de a-ți spune, îți cerū să aibi curagiu.

La începutū Augusta să spăriă, dar reculegāndu-sē đise:

— Voiu avé destulū curagiu se întēpinū ori-ce nenorocire, mamă, deóre-ce sum pregătită la asta, spune deci, căci sum tare nerăbdátóre să audū.

— Ei bine, fiica mea, află că contele scie despre amorulū vostru.

— Elū scie! — đise Augusta, a cărei față luă o espresiune înflăcărātă, — ei bine, dacă scie, ce ți-a đisū despre noi. Spune-mi te rogū totū, nu ascunde nimicū, căci sum destulū de tare pentru a auđi părerea lui, pe care de altcum o mai cunoscū.

— Părerea tatălui tēu ve este cu totulū defavorabilă; elū nu va consimți nici odată la unirea vóstră și ce e mai multū elū mi-a spusū, că te-a surprinsū în grădină conversāndū cu Inocențiu și are de cugetū să-lū depărteze dela castelū câtū de curēndū.

Ultimele cuvinte ale contesei rēsunară ca unū trāsnetū la urechile Augustei și ridicāndu-se în picioare privi pre mamă-sa cu mánie, đicēndu-i:

— Asta nu să va întēplă câtū timpū mai sum eu în viețā, elū nn este unū omū, căruia i s'ar puté face o asemenea rușine. Nu! ori cum de brutalū va fi tatălū meu, așa departe nu va merge, dacă voescă

— Dar ce ai de cugetă să faci? — o întrebă contesa.

— Deocamdată voi merge la tata, îi voi spune adevăratul meu simț pentru Inocențiu și în urmărlu voi face să alégă: dacă voesce să mai trăiesc să nu-lu isgonescă, dacă nu atunci facă-și pofta.

Contesa inhobă ochri spăriată la fca ei. Până aci nu cređuse, că voru ajunge lucrurile și iată că ele erau cu multu mai periculoșe de cum și le închi-puise. Reculegându-se iute din spaimă se încercă să întorcă pre Augusta dela acésta hotărîre ușuratică, căci ăise:

— Trebuie totdeuna să cugetămă întâiu, fiica mea, la aceea ce facem și apoi să sêvêșimă lucrul, de aceea nu rêspinge sfaturile binevoitoare ale mamei tale, despre a căreia iubire credă că vei fi destulă de convinsă.

— Da, scumpă mamă, nu am pusă nici odată la îndoială iubirea și bunătatea Dtale, de aceea ți-am și descoperit acestu mare secretu, — dar spune-mi mai iute care este sfatul Dtale, ca să nu perdemă timpul.

— Eu cugetă, că ar fi mai bine, ca Inocențiu să părăsescă deocamdată castelul, să înțelege nu isgonitū de contele, și să-lu depărtezi tu cu unū ore care mijlocu, căci, așa-șasa acūși se încep școlele și odată singure, noi vomă întrebuiță tôte mijlocele pentru a muiă inima contelui, până ce elu își va termină studiile și atunci vei fi fericită și tu și eu, care nu am altă bucuriă pre acésta lume, decâtă fericirea ta!

Aceste cuvinte le ăise contesa cu o voce tremurătoare și mai multă rugătoare.

— Ei bine, scumpa mea mamă, am o ideeă și voi ascultă totodată sfatul Dtate. Adio dar, me ducă în castel, ca să le pună tôte la cale.

Đicându aceste ea sêrută pre mama sa și alergă de grabă în castel.

Ajungându în odaia sa, ea luă o pênă, scrise în grabă câte-va rânduri și dete scrisorea lui Moșu Marinū, ca să o dé domnișorului Inocențiu, iar după aceea povesti încă tare multu cu Marinū, care asculta și da din capu, ca semnă că aprobă.

VI.

Moșu Marinū predete epistola lui Inocențiu tocmai pe când acesta se afla în societatea lui Friedericū și în urmă să îndreptă cu pași repeđi cătră locuința sa din sat.

Inocențiu se uită miratū la epistolă și recunoscū scrisorea Augustei.

Îndată însă se retrase într'unu colțu alu odăiei și începū să cetescă.

Terminându cu cetitulū fața lui se îngălbini ca cêra și era câtu p'aci să-i pice epistola din mână, dar se stăpâni din puteri.

Friedericū observă acésta schimbare a amicului seu, dar din respectū cătră dênslu nu-i ăise nimica și se mulțami numai cu cele ce vêduse.

Inocențiu nu mai avea astêmpêrū și totuși se silia din tôte puterile, să-și ascundă cele ce se petreceau într'ênsul.

Începū a se prenblă cu pași mari prin casă. Începū a-i povesti lui Friedericū de pre acasă dela dênslu, de părinți sêi, pre cari nu-i vêduse de multu și în urmă termină prin a-i spune, că elu voesce încă astă sêră să părăsescă castelul.

Friedericū căscă nisce ochi mirați la amicul sêu, cređându, că cele ce-i spune elu, suntū numai nisce glume.

— Da, amice, voi plecă încă astă sêră, căci dorescū să petrecū câteva ăile încă la părinți mei înainte de a începe studiile: trebuie să-mi pregătescū tôte de plecare, ca într'o oră să fiu gata de drum.

— Dar pentru numele lui D-đeu, nu vei plecă astă-sêră, rămâr celū puțină până mâne. Unde voesci tu să pleci acum? Este vreme mâne, poți plecă pre ăiuă desă de diminêță, dacă chiar ți s'a uritū să mai rămâr la noi.

— Nu potū să mai rămânū, dragulū meu, nici unū minutū, eu am obiceiul de a-mi ține hotărîrile și de aceea, te rogū, până ce-mi voi arangiă eu lucrurile ca să potū plecă, fi bunū și anunță despre acésta pre domnulū Conte și pre dómna Contesă, asemenea și pre amabila ta soră.

— Dar Inocențiu . . .

— Nici unū dar, eu voi plecă încă astă sêră cu poșalionulū și mâne diminêță voi fi acasă, fi bunū deci și fă ce te-am rugatū.

Đicându aceste se apucă a-și arangiă tôte lucrurile în cufêrulū sêu, iar Friedericū, vêđându, că elu nu glumesce, plecă să anunțe pre părinți sêi și pre Augusta despre plecarea amicului sêu.

Părăsidū odaia îi veni în minte epistola, ce i-o adusese Moșu Marinū și bănui că Inocențiu trebuia să aibă unū ore-care secretu, de plecă așa dintr'odată.

Până ce Friedericū spuse părinților sêi despre plecarea lui Inocențiu, elu era deja gata cu tôte și chiar voia să mêrgă, să-și iee adio dela ei și să le mulțumescă pentru ospitalitatea ce i-o dăduse.

Contele, Contesa și Augusta îl așceptau cu toți în salonulū de primire, unde elu intră însoțitū de Friedericū.

Contele își stăpâni din putere furia și se sili să vorbescă cu dênslu câtu să pôte mai amicabilū, dar în acestu intervalū nu-și luă de locū ochri de pre Augusta.

Augusta să arêta cu totulū indiferentă față de Inocențiu, dar totuși contelui îi era ușorū să gacescă,

că în inima ei se petrecu lucruri deosebite și ea simte mai multă decâtă ori-care dintr'înși plecarea lui Inocențiu.

Prin puține dar alese cuvinte mulțami Inocențiu Contelui și Contesei ospitalitate și își luă adio dela dênșii.

Când luă mâna Augustei ca să o sêrute, i-o strînse cu putere, iar roșafa feței loră trădă Contelui totă foculă, ce se siliu a-lu ascunde în inimă.

Friedericu îl petrecu până la postalionu și după ce se îmbrățișară frățesce se despărțiră.

Pe dată ce Friedericu se depărtă, unū flăcău junișanu îi eși lui Inocențiu înainte și după ce-și luă pălăria de pre capu îi dîse:

— Sum la ordinele D tale, domnișorul!

— Ié acestu cofêră și du-lu acolo unde ți s'a spusu, iar celoră ce me așteptă spune-le, că pe dată voiu sosi și eu, dar bagă bine de sémă se nu fir observatū de cine-va.

— Lasă numai pe mine, — mai dîse flăcăul și se făcu nevedutū cu cofêră cu totū, iar Inocențiu în locū d'a rămâné, ca să plece cu postalionulū părăsi stațiunea și se perdū prin o mică pădurice, ce era situatā în ôre-și care depărtare de stația poștei.

Contelui nu-i prea venise la socotélă plecarea cea pre neașeptate a lui Inocențiu. Elū avuse de cugetū, ca să-lū depărteze din castelū și acum iată-lū elū plecă de bună voiă.

Se preumblă de câte-va orī prin casă și în urmă dete ordinū ca, pe dată ce se va reintôrce Friedericu acasă, să mêrgă la dênșulū.

Preste o jumătate de ôră Friedericu se presentă la tatălū sêu întrebându-lū de ce fū chieamatū:

— Voiam să te întrebū până unde ai petrecutū pre amiculū tēu — dîse contele.

— Până la stația de poștă, — rêsponse Friedericu.

Contele mai stete puținū pe gânduri, apoi reluă:

— Plecarea lui Inocențiu îmi pare cam misterioasă, nu ai aflatū tu cauza plecării lui?

— Eu am statū cu dênșulū până la ôrele 4 în odaia nōstră de lucru și tocmai conversamū asupra studiului istoricū, de care elū se ocupa cu o deosebită predilecțiune, când deodată întră Marinū și îi predete o epistolă, însă fără de a dîce nief unū cuvêntū. Inocențiu privindū pliculū epistolei se retrase în colțulū odăiei lângă o ferêstră și începū să cetêscă. În timpulū ce elū cetea, observai, că o palôre galbină îi acoperise fața, ca și când s'ar fi petrecutū ceva strașnicū într'ênsulū, dar din respectū, nu mi-am permisū a-lū întrebă, care este cauza schimbării lui și nief despre cuprinsulū epistolei ce primise, căci elū de câte-orī

primia epistole îmi nara cuprinsulū lorū, dîcêndū totū deuna, că fața de mine nu are nief unū secretū.

— Ți-a arătatū elū cuprinsulū epistolei amintite? întrebă iarăși contele.

— Nu, de astădată elū nu-mi spuse nief unū cuvêntū din cuprinsulū ei și strîngându-o în mână gomoloțū, o vîri în busunarū, iar după aceea începū a-mi vorbi de părinți sêi, până ce în sfêrșitū îmi spuse, că îlū ajunsu unū dorū de casă și începū a se pregăti de plecare. La începutū cugetam, că elū glumesce, dar precum veđi și D-ta elū nu a glumitū, căci a și plecatū. Într'adevêrū plecarea lui și mie îmi pare cam misterioasă, însă cu tôte acestea nu sciu mai multă de câtū am spusū mai înainte.

După-ce ascultă contele cele ce-i spuse fiulū sêu Friedericu, îlū concediă.

Rămânându singurū începū să înjure și să amenințe formându-și unū planū, ce avea să-lū esecute chiar elū cu ajutorulū lui Ianoșū, vătășelulū de curte, spre care scopū îlū chemă la sine și povestī multū cu dênșulū.

Contesa se afla în grădină în timpulū acesta, iar Augusta pretestându că nu se află tocmai bine se retrase în odaia sa și începū a dá cursū lacrimilorū sale, cari păreau a nu mai avé sfêrșitū.

Între aceste sosī sêra.

Muncitorī reîntôrși dela câmpū se retrase, fieșce care la bordeiulū sêu, ca să-și vadă și de ale sale și în urmă se se dé repausulū, atâtū de necesarū pentru întărīrea puterile cosumate preste dī la oboșitôrea slujbă domnêscă.

Înoptase de totū. Liniscea binefăcătôre se revêrsa asupra satulū, așa că nu se mai auđia decâtū hăuitulū vre-unui dulău, care lătra la luna, ce eșise măiestôsă pe bolta împodobitā de stele a ceriulū.

În castelū de asemenea era linisce adêncă . . . Nu se auđia decâtū foșnetulū linū alū frunzelorū de teiu, mișcate de unū vântulețū recoritorū.

Prin ferestri nu se vedea nief o lumină . . . Ori-cine ar fi cređutū, că locuitorī castelulū erau cu toțī legănați în brațele lui Morfeu.

Acêsta însă era numai în aparință, căci dacā cui-va iar fi venitū pofta să privêscă mai multū prin adâncimea nopțīr la castelū, ar fi pututū vedé, că în una din ferestri începuse a se vedé o licărire de lumină, care, după ce ținū câte-va minute, se stînse iarăși.

La unū colțū alū castelulū steteau doi ômenī tare îmbrobodiți și se uitau necontenti la ferêstra, în care se vedū lumina.

— În fine nu m'am înșelatū — dîse unulū dintre ei — să fimū cu băgare de sémă, căci ea preste puținū va trebui să ese din castelū.

— Mie nu-mi vine a crede — reluă celalaltū — eu mai bucurosū cređū, că a aprinsū lumina din alte motive, decâtū acelea, de a părăsi castelulū.

— Eu însă sum sigură, că este așa, cine-va pare-că îmi șoptește, că ceea-ce presimțu este adevărată, să fim dar cu atențiune.

Nici nu apucă să-și termine acesta cuvântul și deodată o umbră se vădă că iese din castelul învăluită într'o manta neagră și purtându în mână un micu felinaru.

— Să ne ascundem, căci ea este — duse celu ce vorbise la începutu, trăgându de mână pre companionul său și ambi se ascunseră după tufa, ce era în apropiere.

(Va urmă).

O noapte de balu.

(după **Mauriciu Jokai**).

(Fine).

Cădu cartea — eu câștigai. Hoțul numără. Dar eu pentru câtu bine-i în lume nu aș fi atinsu banii. A doua oră iar câștigai. Și iar lăsa banii neatinși. A treia, a patra, a cincia, a șesa oră totu pre mine me favorisă noroculu. Îmi curgeau sudorile vale. Ce cugetați: Să joc cărți cu unu hoțu, în casa lui propriă și să-i câștig banii! Pote fi acesta unu lucru plăcutu? Câștigai și a șeptea oră și în tăcere me rugai lui Dumnezeu.

Cartea mea câștigă și a opta oră. Acum sciam că-su copilulu morții. Fekete Joji însă îmi duse rîdendu: „Domnule bătrănu, dumniata trebuie să fi tare amorisatū în contesa, e pagubă câtu câștigi!“ Stren-gariulū mai avea impertinența de a me și satirisă! Eu tremuram în toate membrele. În fine câștigai și a noua oră. Iată-le-ai! Eu sum născutū pentru norocū — așa, iară câștigă! Fekete Joji dădu eu pumnulū în mēsă de poeni și duse tare: „Destulū domnule! Că dacă Dta totu așa câștigi, atunci într'o oră eu aș pute pierde întregū comitatulū. Tremurându și linū ū intinsei banii câștigați. Dar Fekete Joji aruncă o privire asupra mea, care-mi trecu prin toate mădulărele.

— Cine me crești Dta a fi? îmi duse eu vocea ridicată; ia-ți numai decâtu banii, ori ū aruncu pe ferestru afară și pe Dta după ei! Cериule, ce să sciu eu face cu banii aceștia! Cu banii aceștia, pentru cari de sigură au omoritu unu omū și pentru cari m'orū omori și pre mine! Eu adunai totă grămada de bani și o dădu țiganilorū. O capulū meu celu prostū! Ce făcu acum? Cine aruncă atăți bani de odată la muzicanți, acela arată, că la sine mai are forte mulți bani.

Țiganii nu puteau de bucuriă, care de care me întrebau, care îmi e cântarea mea favorită, să mi-o dică. Iee-ve draculū cu cântecele vōstre cu totu, cugetai eu și-i îndreptai spre contesa.

Contesa nu se lăsă multu îmbiată. Cu vocea ei cea dulce, vibrătoare începū se cânte unu cântecū popularū atât de dulce și melodiosū, încātu chiar și eu uitai, unde me aflū și părându-mi-să, că sum într'o loge a casinei din Pesta, prinsei a aplaudă.

Căpitanulū hoților încă o aplaudă, adause însă, că are să învețe pe contesă cântarea lui favorită și cu aceea prinse a cântă o ariă populară din care — mulțam Dōmne — nu-mi rămase în memoriă nici unu unicū tonū.

„Acum e rēndulū dumnitale, domnule bătrănu!“
Trebuie să-ți cânti cânteculū.

Cădusem într'o mare cursă. Să cântu eu, în agonia morții, eu, care nici că sciam altū cântecū decâtu: „Rămăi dar sănătōsă!“

— Nu sum cântărețu! — am răspunsū, — nu sciu să cântu.

Dar contesa îmi spuse franțozesce să cântu ceva, de cumva nu voiu să mi să întēple ceva.

Așadară să cântămū! Vrēndū nevrēndū începui „Rēmăi dar sănătōsă“. Me mai acompaniă și contesa, dar dela o vreme, colo cătră finea strofei ultime, unde sui eu falsulū și nemelodiosulū meu glasū, erupseră toți într'unū rīsū cu hohotū, dar într'unū așa rīsū, de me făcură și pre mine să ridū deși nu aveam picū de causă de a fi voiosū.

Apoi iar începură la jocū. Contesa mea era neobosită! Ea jucă până în d'alba diminēță și când vrea rațele sōrelui să între pre ferestru înlăuntru mulțami căpitanului de hoți pentru buna găzduire și-și esprimă părerea, că ar fi sositū timpulū plecării, deci să lase a să prinde caii, spre a ne continuă călătoria.

Fekete Joji merse afară, demândă surugiului și servitorilorū să înhame caii și intră în lăuntru cu raportulū, că totulū e în ordine. Prăpăditulū dracului! De sigură că voia să ne vadă plecați, apoi să ne măcelărescă. Carulū nostru trase dinaintea ușei și noi ne urcărămū în elū. Căpitanulū de hoți însuși să aruncă pe unu calū ca unū bălaurū și ne petrecū călărindū alătorea cu surugiulū nostru. Elū ne însoți până în drumulū țerei. Acolo își ridică pālăria, ne mulțami pentru visită și pofindu-ne petrecere bană dispărū ca o nălucă. Numai după ce ajunserămū într'unū satū veni la convingerea, că de mai trăsese.

Pe drumulū cătră Aradū totū mereu me gândiam la favorurile din partea contesei pentru ținerea în secretū a acelei aventuri detestabile. La șese ore furămū la Aradū, dar până să mergemū dela pōrta hotelului până la odaia noastră, a și povestitū la trei cunoscuți despre toate cele întēplate în nōptea antecedentă. De bună sēma, încă înainte de începerea balului sciu totă societatea de pățenia noastră...

După ună jumătate de ană aduse monitoriul oficială notița, că după dreptul statură fu judecată la mörte și spânzurată vestitulă căpitană de hoți Fekete Joji.

— Daună — dișe contesa Repey, după ce ceti notița, — fū ună atătă de bună jucătoră.

Ioană Popă Reteganulă.

Literatură poporală.

—*—
 Celuit' o celuită
 Ună fecioră de corturară
 Pe-o fată de generară.
 Da elă cum o celuită?
 — Haida mândruță cu mine
 Ce curți au părinți tēi
 Mai frumoșe au ai mei.
 — Unde și-să curțile tale?
 — Uite 'n josă pe sesurile,
 Că-i vedē 3 corturele —
 Acolo-să curțile mele.
 Ei caru o 'ncălecată
 Și la drumă că au plecată,
 Iar ea rēu s'o supărată
 Și în cortă ei o intrată,
 Ea mătura o luată
 Și cortu 'o măturată
 Pe sóceră-sa o 'ntrebată:
 Da de lucru ce mi dá?
 Sóceră-sa așa dișea:
 — Ia coșarca de-a drēpta
 Periurta de-a stānga
 Și te du prin sată a cere,
 Că țigană n'au avere.
 Ea pe drumă că o pornită
 Și pre dumă că o 'ntălnită
 O frumoșă rēndunică.
 Ea din gură așa dișea:
 — Rēndunică draga mea?
 Ce face măicuța mea?
 — Pită albă frământă
 Și din ochi lacrimi vērșă.
 — Rāndunică draga mea
 Ce face tātuculă meu?
 — Elă calu o 'ncălecată
 După tine o plecată
 Și-i mai mortă de supărată.
 — Rāndunică draga mea
 Spune-i măicuței așa:
 Pită albă sē frământē,
 După mine nu sē cānte.
 Pe mine nu m'a găsi
 Numai jēlea și doru
 Rāndunică draga mea
 Spune-i măicuței așa:
 Hainele dela fetē
 Acasă sē nu le ție,
 Sē le scótă 'ntre hotară
 Sē le ardă 'n focă si pară.
 Dacă nu le-am fostă dōmna
 Sē le vēdă macarū para,
 Rāndunică draga mea
 Spune-i tātucelă așa:
 Căluțu sē nu 'ncălece
 După mine sē nu plece,
 Pre mine nu m'a află
 Numai jēlea și mörtea.
 Cucule cucuțule
 Netezeșce-ți penele
 Ca mândra sprāncenile,
 Netezeșce-ți codița
 Ca mândruța coșița.

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în româneșce de I. Barițiu.

(Urmare).

Cătă e de greu sē fimă mulțamiț cu cineva!

—x—

Precum noi ne atașămă din ce în ce mai multă de persōnele, căroră le amă făcută bine, așa urimă noi cu violență pe cei, ce ne au ofensată prea adēncă.

—x—

Ună omă înțeleptă nu se lasă a fi guvernată nică nu se încercă a guvernă elă pe alți; elă voiesce, ca rațiunea sē domnescă singură și totdeuna.

—x—

Tōte pasiunile suntă mincinoșe; ele sē deghiséză pe cătă numai potă în ochri celorlalți; ele sē ascundă înaintea loră chiar; nu esistă nică ună viciu, care sē nu aibă o asemănare falsă cu óreși care virtute și de care sē nu sē lege.

—x—

Deschidemă o carte de devoțiune și ea ne mișcă; deschidemă alta, care e galantă și ea își face impresiunea. Sē cuteză óre sē dișe, că numai inima e în stare, sē împace lucrurile contrare și admite cele ne-compatibile?

—x—

Ómenți se înroșescă mai puțină pentru crimele loră, decâtă de slăbiciunile și vanitatea loră: cutare e nedreptă pe față, violentă, perfidă, calomniatoră, care își ascunde amorulă sau ambițiunea sa fără altă scopă, decâtă numai ca sē-lă ascundă.

—x—

Acelă casă nu vine nică-când înainte, în care sē dișemă, amă fostă ambițioși, sau nu suntemă de locă, sau amă fostă totdeuna; dar vine acelă timpă, în care spunemă, că amă iubită.

—x—

Ómenți începă prin amoră, finescă prin ambițiune și adese nu se află într'o stare mai liniscită decâtă când moră.

—x—

Nimică nu costă pe pasinne mai puțină, decâtă a se pune mai pre susă de rațiune; marele ei triumfă e de a învinge interesulă.

—x—

Suntemă mai sociabilă și mai urbană prin inimă, decâtă prin spirită.

Diverse.

GEORGE SIONŪ

Națiunea română iară este în doliu. Unu' dintre fii săi cei mai vrednici *George Sionŭ* în 13 a lunei eurențe a reposatŭ la Bucuresci în etate de 71 de anŭ. Elŭ s'a născutŭ în a. 1825 la Hârșova, județulu Văslui în Moldova. Originea familiei lui se deduce din timpul lui Ștefanŭ celŭ mare. Să susține adecă, că fiulŭ hanului tătar-escŭ din Crimea în urma unei revoluțiuni fugi în Moldova, unde înrolându-se în armată să boteză și luă numele de Sionŭ. Mai târziu după ce își făcu renume prin virtuțile militare, se împământeni luându în căsătoria pe o nepotă a lui Ștefanŭ. Din această părechie descinde regretatulŭ poetŭ Sionŭ. *George Sionŭ* a luataparte la tôte acțiunile de redășteptare ale poporului românescŭ. La 1848 a fostŭ silitŭ și densuslŭ ea si alți frați de luptă să petrecă în esilŭ în Ardealŭ și Bucovina portându în inimă dorulŭ de patriă și rêvna pentru înaintarea poporului românŭ. O mare activitate a desvoltatŭ densuslŭ pe terenulŭ literarŭ. Cu tôte că diu cauza sărăciei părinților săi a ascultatŭ numai două clase liceale, elŭ este autorulŭ mai multorŭ lucrări de valoare, între carŭ este și poesia popularisată „*Multă e dulce și frumoasă limba ce-o vorbimŭ*“, carŭ lucrări i-au făcutŭ nume nemoritorŭ și Pau rădicatŭ acolo, de Academia română din Bucuresci și l'a alesŭ de membru. Înurmântarea lui s'a făcutŭ cu mare pompă în 15 c. fiindŭ de față reprezentanții Academiei, ai ministeriului de cultŭ, ai teatrului naționalŭ etc. La înurmântare au ținutŭ discursuri d-lŭ Iacobŭ Negruzzi și artistulŭ Notara. Iar la mormântŭ au vorbitŭ d-lŭ Nicolae Ionescŭ și Tocilescu.

Depunemŭ și noi o lacrimă de venerațiune pre mormântulŭ lui, rogându pre D-șeu, să-lŭ așede între aleșii sei.

Sciri literari. — În Tipografia A. Mureșianu din Brașovŭ a apărutŭ o broșură intitulată *Povestiri a-lese și întocmite de N. Petra-Petrescu*. Acestă broșură are 300 de pag. și cuprinde 17 povestiri cu titlurile următore: *Inbesce-ți nația și legea; Unŭ exilatŭ; Din ce trăescŭ omenii; Bătrânulŭ și sôrtea omenescă; Aurŭ; O elipită de mână; Luminarea; Cine a iscoditŭ rachiulŭ?; Celŭ mai vrednicŭ; Stinge foculŭ, până nu ia flacără; Răsplata târdie; Sluga dracului; Prisonierulŭ din Caucasŭ; Cei doi bătrâni; Păscălitorea; De câtŭ pământŭ are lipsă unŭ omŭ? Și unde e iubire acolo e și Dumneșeu.*

Povestirile d-lui Petrescu ca și alte scrieri ale d-sale suntŭ foarte distrăgătore și pline de învățături folositoare pentru ori-care cărturarŭ, aparțină elŭ ori cărei clase. Cu deosebire suntŭ acomodate aceste povestiri pentru bibliotecile poporali și pentru premii. Le recomandămŭ deci cu tôte căldura publicului cetitorŭ. Se potŭ procură dela d-lŭ autorŭ și dela librăria N. I. Ciureu în Brașovŭ prelungă prețulu de 75 cr. + 5 cr. portulŭ postalŭ.

Constituiri. *Societatea de lectură a tinerimei* dela institutulŭ teologicŭ ort. românŭ din Aradŭ s'a constituitŭ în ședința ținută la 9 Octomvre a. c. pentru anulŭ școlasticŭ 1892/3 în următorulŭ modŭ:

De conducătorŭ pres. s'a alesŭ Prea Cuvioșia Sa D-lŭ protosincelŭ Augustin Hamsea directorŭ sem.; de vice-pres. Andreiu Horvath cl. c. III.; de secretarŭ Vasiliu Stanŭ cl. c. II.; de casarŭ Corneliu Stanŭ cl. c. III.; de notarŭ Gavrilŭ Cristea cl. c. III. de vice-notarŭ Ștefanŭ Domocoșŭ cl. c. II.; de bibl. Mireea E. Beșan cl. c. II.; de vice-bibl. Vasiliu Romanulŭ cl. c. I.; de membri în comisia literară: Traianŭ Terebențŭ, Laurențiu Toaderŭ cl. c. III.; Gregoriu Pintea cl. c. II., Ioanŭ Plavoșinŭ cl. c. I.; de membri în comisiunea revisoră: Alăsandru Muțiu cl. c. III., Ioanŭ Popovicu cl. c. II. și Lucian Secoșan cl. c. I.

— *Societatea de lectură a tinerimei institutulŭi pedagogicŭ din Aradŭ*, desbinându-se de societatea tinerimei teologice, s'a constituitŭ în ziua de 9 Octombre n. c. în următorulŭ modŭ: Rvds. d-nŭ protosincelŭ Augustinŭ Hamsea, președinte; Romulŭ Romanŭ ped. curs. III., vice-președinte; Petru Munteanŭ ped. c. III., secretarŭ; Ioanŭ Tăranŭ ped. c. III., notarŭ; Avramŭ Blașiu ped. c. III., casarŭ; Nicolau Firu ped. c. II., bibliotecarŭ; Aureliu Micoși ped. c. II., vice-notarŭ; Petru Jurma ped. c. II., vice-bibliotecarŭ. Comisia literară: Iancu Lupu ped. c. III.; președinte; Dimitrie Micu ped. c. III.; Nicolau Nicorescu ped. curs. III.; Crăciunŭ Ignuța ped. c. III. — membri. Comisia revisătoare: Petru Bugariu ped. c. III., președinte; Constantinŭ Leuca ped. c. II.; Vasiliu Giurgiu ped. cl. I. — membri. Sabinŭ Bogdanŭ ped. cl. I., controlorŭ.

Conferința naționalităților în Viena. — Diarele spunŭ, că în luna venitoare se va ținē în Viena o conferință a naționalităților din Austro-Ungaria, la care vorŭ luă parte reprezentanți români din Ungaria și Bucovina, reprezentanți sârbi, croați, sloveni, cehi, ruteni etc. În conferință se va discuta despre schimbarea de dreptŭ publicŭ a monarhiei dualiste într'o monarhie federalistă.

Colera în Budapesta a începutŭ se secere mai puține victime, din care causă s'au făcutŭ pași din partea celorŭ competenți, ca universitatea, care din cauza colerei s'a fostŭ închisŭ, să se redeschidă.

Hymen. D-lŭ *Corneliu Anca*, teologŭ absolutŭ se va cunună cu domnișora *Lucreția Cioloca* în 30 Octombre n. c. în biserica gr. cath. din Bileagŭ. D-lŭ *Ezechielŭ Goronŭ*, s. notarŭ și proprietariu și domnișora *Susana Sigmireanŭ* își vorŭ serbă cununia lorŭ în 6 Novembre n. c. în biserica gr. cath. din Șieu-Măgerușŭ. Felicitările nôtrel!

POSTA REDACȚIUNEL.

I. O. Se va publică în numărulŭ următorŭ.

D-lui Vancu. Nu scimŭ pentru-ce ne întrebŭ.

Onorații abonenți, carŭ nu au primitŭ toți numerii, binevoiescă a reclamá. Totodată ne rogămŭ, ca schimbările de locuință să ni comunice la timpŭ, pentru ca foia să se potă espedă regulatŭ.